

Seke seke uçtu öyküler

Sanki her öykü seksek çizgisinin hudutları içinde, sanki sekseğin her bir karesi başka bir öykünün gerçeklik alanı. Gürsen Özen'in *Günişığı Kitaplığı*'ndan çıkan "*Seke Seke Uçtu Öyküler*" kitabı derin bir gerçekliğe sürüklüyor okurlarını

OĞUZCAN ÇAĞAN

Eski bir çocukluk oyununu çağrıştırıyor bu isim: Seksek. Sanki her öykü seksek çizgisinin hudutları içinde, sanki sekseğin her bir karesi başka bir öykünün gerçeklik alanı. Okur, Gürsen Özen'in *Günişığı Kitaplığı*'ndan çıkan "*Seke Seke Uçtu Öyküler*" kitabını okurken tam da böyle bir gerçekliğin içerisinde buluyor kendisini. Her adımda seksek taşıyı başka bir kutucuğa koyuyor ve o kutucuğun anlattıklarını dinleyerek, seke seke, oyununa devam ediyor. Kitabı bitirdiğindeyse, sekseğe yeniden başlayabilmek için elinde tuttuğu seksek taşıyı daha sıkı kavıyor.

■ **Seke Seke Uçtu Öyküler...** Kitabın adının göndermesi öykülerde anlatıcıların yaşının büyümesi, öyküler arası geçişleri de ifade ediyor diyebilir miyiz? Ne dersiniz?

Çocuklarının düş kapılarında bir anne, yüzlerce çocuk öğrenciyle karşılaşmış bir öğretmen, içindeki çocukla yaş almış bir gözlemci olarak bu öykülerin anlatıcısı oldum. Tüm zamanlarda yinelenir durur, "şimdiki çocuklar harika," diye. Aslında harika olan çocukluğun kendisidir. Bu yüzden "harika"lık zamanın getirdiklerine göre anlam alır, şekil değiştirir.

Unutulan birçok çocuk oyununa karşın, bugün de parklarda, bahçelerde hala seksek çizgilerine rastlıyoruz. Geçmişle bugünü buluşturan bu çizgiler dün, bugün ve yarının çocukluğunda ortak bir paydadır. Gerçekten de seksek çizgilerinin her kutucuğunda birden çok çocukluk hali yer almıştır. Onların bin bir türlü hali, yaşanmışlıklar odağından süzülerek girdi bu öykülere. Öykü kurucu olarak kendimi onlardan pek de farklı hissetmedim. Oyunları içinde yer alan arkadaşları gibiydim.

■ **Öykülerde çocukluk kırılganlığı, kırılganlıktan da var fakat bir şekilde üstesinden gelip ya da unutup mutluluğa dönüyor çocuklar. Çocuk kırılganlığı daha mı kısa sürüyor dersiniz? Daha mı kolay atlatılıyor?**

Sevdiklerimizi, değer verdiklerimizi anlatırken sevecenlikle "çocuk gibidir o" deriz. Bu "gibi"lik, içinde coşkuyu, sevinci, saflığı, sevimliliği, içtenliği anlatır. Bu nitelikler anımsılığı da kapsar. Kinden, nefretten anımsılığı. Onlar öfkelenirler, kıskanırlar ama kin tutmaz, nefret etmezler. "Benim babam senin babanı döver," derler ama kimin kimi döveceğini anında unuturlar. "Dövme" sözcüğünün anlamı, düşen "d" ile kendi babalarının "övgü"sü oluverir.

Çocuk yüreklerinde sihirli bir değnek olduğuna inanıyorum. Onların düş kırıklarını bir dokunuşla onarıyor. Yoksa, hüngür hüngür ağlayan çocuğa "Aa kuşa bak, kuşa," denildiğinde, ağlayan o değilmiş gibi gayet sakin "Nerde?" diye sorabilir mi?

■ **Aynı şartlara sahip olamamak, bazen en yakındaki "denizi" dahi başkaları yardımıyla görmek çocuk usunda önemli bir yer ediyor ve çocuğun hayatının unutulmazları arasına giriyor değil mi?**

Çocukların çocukluklarını acıtan en büyük yaradır aynı şartlara sahip olamamak. Kiskansınlar mı, özen-

sinler mi, kabullensinler mi? Bunları ayırt edebilirler mi, bilemiyorum. Bütün bunların karışımı duyguları yaşadıklarına eminim. Çocukluğumuzda buna benzer duyguları hepimiz zaman zaman bir şekilde yaşamışızdır. Farklılıkların uçurumlaşmasına toplum olarak izin vermemeliyiz. Çocukların renk seçme özgürlüklerini ellerinden almamalıyız. Onların çocuk coşkulu dansına eşlik eden yırtık çizmelere "Hayır böyle olmaz," demeliyiz. Çoğu büyüğün hayata karşı sitemli duruşları, çocukluklarının bu karşılanmamış adaletsizliğinden değil midir?

"Eğitim tesadüflere bırakılmamalı"

■ **Bilhassa kitabın ilk öykülerinde çocuklukların maruz kaldığı (ya da bırakıldığı mı demeliyim?) fırsat eşitsizlikleri işleniyor birkaç noktada. Fırsat eşitsizliği en çok çocuklara yakışmıyor sanki yanılıyor muyum?**

Bir öyküde yarı saatlik uzaklıktaki denizi, diğer bir öyküde ise iki sokak ötedeki lüksü görememiş çocuklar var. İmkânları olsaydı başkalarına iş düşmeden görebilirlerdi. Orları görmek bir ödümüş gibi düşünülmezdi. Yaşadıkları şartlar onları bir yoksunluk çemberiyle sınırladı. Bireysel katkılar ne kadar çözüm getirebilir ki? Fırsat eşitliğini yaratan eğitim kurumları ve kuruluşlar çoğalmalı, eğitim tesadüflere bırakılmamalıdır.

■ **Bazen bir yazar, bazen roman kahramanları, bazen de bir film ismi belirliyor öykülerde. Bu durum da öyküleri yalnızca ço-**

cuk öyküsü olarak ifade edilmekten ayırıyor. Söz konusu isimler, pek tabii kurgunun gereği olmasının yanında, okuyucuya yeni rotaların tavsiyesi olarak da mı seçildi?

Çocuklar için yazılan kitapların ilk okurları anne, baba ve öğretmenler oluyor. Çocuk kitaplarını da çocuk ruhuna aşına büyükler oluşturmuyor mu? Bu öykülerde okur için bir yaş sınırının olmadığı kanısındayım. Her yaşta okur, kendi algı ve deneyim düzeyine göre öyküler içinde gezinebilecektir. Hem çocuklar hem de onların yakınındakiler bu öykülerde çocuksu bir atmosferde buluştu. Çocukluk tüm insanlığın ortak alanı, anayurdumuz değil mi zaten.

Edebiyat eserlerinin doğrudan bir eğitime amacı olmasa da aydınlatma yönü var. Siz, kendinizle birlikte ister istemez bir rotayı da işaret ediyorsunuz. Kurguya da hizmet eden bu öğelerle, bir yazara, bir ressamı, bir roman kahramanına, bir sanat eserine doğal bir yönlendirme gerçekleşiyor böylece.

■ **Mine Soysal ile yaptığım bir söyleşide kurduğunuz bir tümce kitabınızı okurken zihnimde dönüp durdu: "Çocuklar da ustaca anlatılana sever." Şimdiye kadar okuduğum birçok çocuk öyküsünde rastlamadığım bir gerçeklik olduğunu düşünüyorum sizin öykülerinizde. Çocuğa çocuk gibi davranmak yok bu öykülerde. Çevremdeki çocuklar kendisine çocuk gibi davranıldığını hissettiği kitapları da sevmiyor, kitabı yazarken böyle bir şeyi göz önünde bulundurduğunuz söyleyebilir mi? Kriterlerinizden biri bu muydu?**

Öncelikle bu öykülerin dilimizin anlatım zenginliklerinin denendiği bir çalışma olmasını istedim. Çocukların iç dünyalarına ilişkin zenginliğin anlatıldığı dil de yoğun olmalıydı. Deyimler, deyişler, aliterasyonlar asonanslar ve şiirsellik bilinçli seçimimdi. "Çocuklar şunu sever, bunu sevmez," hesabını yapmadım. Biz çitayı düşürdükçe toplumun ne hale geldiğini görüyoruz. Oysa çocuklar kendileri için yapılan iyi şeylerin de, kötü şeylerin de farkındalar. Öykülerde yansıma seslere de özellikle yer verdim. Onlar her dönemin, her yaşın, her çocuğun ortak sesleri. "Vin vin" arabalar, "cup" düşülen sular, "boom" patlayan tüfek, "pıt pıt" açan çiçekler, "tık tık" vurulan kapı, "pırpır" kanatlanan yürek...

Bu seslerle çocuk dünyasından fıskıran kırılganlıkların, korkuların, aldanişların, sevinçlerin, oyunların, tatların da vurgusu yapıldı. Bu yansımaların doğallığı, ortaklığı, belki biraz da evrenselliği sanırım öykülerde bir doku birliğinin sağlanmasına katkıda bulundu.

Gürsen
Özen

"Düşsel Varlıklar Kitabı"
Jorge Luis Borges
Çeviri: Celal Üster
İletişim Yayınları, 2015
285 sayfa, 23 TL

